

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 30. avgusta 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 103.

Važna naloga trgovca na drobno.

Trgovec na drobno igra v nacionalnem gospodarstvu veliko vlogo. Ne mislimo tu samo na posredovalno vlogo, ki jo igra detajlist med tovarnarjem, odnosno veletrgovcem in konsumentom in ki je bistvena naloga trgovca na drobno, ampak na drugo, za nacionalno gospodarstvo še važnejšo funkcijo. Detajlist je pred vsemi drugimi poklican, da vrši propagando za domačo produkcijo, da uvaja na najbolj oddaljene trge domače blago. Ta naloga detajlista se nam zdi danes tako važna, da bi ji morali posvečati vsi največjo pozornost.

Če opazujemo mestnega in še bolj podeželskega odjemalca, se bomo prav kmalu prepričali, da vlada povsod skoro bizantinska devotnost za vse, kar je inozemskega. Vsako, še tako slabo blago, je dobro, samo da ima inozemski žig. Če ne gre baš za blago, ki raste na polju, se predvsem zahteva blago inozemskega izvora, pa naj si bo po kakovosti še tako slabo napram domačemu in po ceni še za toliko dražje. Da, inozemsko blago mora biti drago, ker ga sicer naši konsumenti niti ne bi znali ceniti. Normalni človek, ki ne pozna današnje mentalitete našega konsumenta, bi mislil, da temu ni tako, toda če bo opazoval le en dan odjemalca v trgovini, se bo moral prepričati, da je ta trditev resnična. In tu smatramo, da pripade trgovcu na drobno važna naloga, da vzgaja konsumenta v pravem nacionalnem duhu, da bo znal ceniti delo domačih rok in da bo uporabljal v svojem gospodarstvu predvsem domače produkte.

S katerimi sredstvi se v drugih državah širi propaganda za domače produkte in koliko se za to trudi. Pri nas pa se te važne narodnogospodarske funkcije detajlista komaj zavedamo!

Na zadnjem občnem zboru zveze avstrijskih trgovcev detajlistov je avstrijski trgovinski minister v svojem pozdravnem govoru podčrtal važnost funkcij trgovca na drobno, pri čemur je izjavil, da je trgovec detajlist za narodno gospodarstvo to, kar so za človeka najfinejša žilica, ki pospešuje pretakanje krvi v najoddaljenejši dele telesa, jo tam porazdeli in tako organizem vzdržuje in krepijo. Kakor so za telo neobhodno potrebne žilice, so za narodno gospodarstvo neobhodno potrebni trgovci na drobno. Odličan pomen detajlistov za brezhibno porazdelitev prebivalstvu potrebnega blaga bi se moral uporabljati tudi v boju za urejeno porazdelitev našega izvoza in uvoza. Za naše trgovstvo bi bila jako hvaležna naloga v tem oziru pospeševati gospodarski položaj države in usmeriti konsum prebivalstva na domače produkte.

Trgovec je v neposredni zvezi s konsumentom in pride redno v položaj svetovati kupcu pri nakupih. Jako pogosto bi mu bilo to brez vsake težave mogoče, ako bi hotel pridobiti kupca, odnosno ga prepričati, da domače blago in manj vredno kot tuje in mu priporoča, da se otrese neutemeljenih predsodkov in prepriča, da domače blago v vsakem oziru tekmuje s tujim.

Tu ima detajlist priliko, da sliši želje konsumentov, da pozna njihov okus in more torej svetovati domačim producentom, na kak način naj bi

upoštevali želje in okus odjemalcev. Z nasveti glede smotnejše izdelave, lepših zavojev in uspešnejše reklame more detajlist producentom veliko koristiti. Naravno, da bi od uspehov take propagande imel velike koristi tudi detajlist sam, ker bi se pri večji možnosti za prodajo domačih produktov okrepila tudi kupna moč domačega prebivalstva, ki bi končno koristila tudi trgovcu detajlistu.

V zgornjem smo samo površno orisali važnost trgovca na drobno za narodno gospodarstvo. Želeli bi le, da bi se našlo za pospeševanje teh funkcij malega trgovca potrebno razumevanje tudi pri merodajnih faktorjih. Sredstev za tako pospeševanje je mnogo na razpolago.

Važno za trgovce s hmeljem.

Sekcija hmeljskih trgovcev pri Sreznem gremiju trgovcev v Celju je razposlala svojim članom okrožnico v pogledu prijavitelja hmeljskih nakupovalcev. V tej okrožnici se je naglašalo, da morajo vsi trgovci, ki želijo prijaviti nakupovalce, z istimi skleniti posebne pogodbe po vzoru, ki ga dobijo v tajništvu gremija. V tej pogodbi so vnešena striktna določila, ki vežejo tako trgovca, kakor tudi nakupovalca k solidnemu treznemu delu na polju hmeljske trgovine in da imajo trgovci vsak slučaj prestopkov, ki ga kršijo nakupovalci napram dobri običaji in navadam kakor tudi povzdige trgovine, javiti nemudoma gremiju, da se zoper take škodljivce hmeljarstva uvedejo najstrožje kazenske mere, kakor z javnim ožigosaanjem in z izključitvijo iz staleža hmeljskih nakupovalcev itd. V istem smislu opozarja okrožnica tudi trgovce, da se bo proti vsakomur, ki bi na karkršenkoli način skušal kvariti ugled trgovstva ter nezmiselno in hotimično kvariti tržne cene in širil tatarske vesti o tržnem položaju itd., postopalo kar najstrožje. Nadalje se opozarjajo vsi zainteresirani na polju hmeljarstva, da bo sekcija začela s 1. septembrom t. l. uvedla dnevno poročevalno službo o tržnih tendencah hmeljske trgovine, kakor tudi objavljala cene hmelja v posameznih tržnih okoliših ter na ta način skušala regulirati trg in odbijati vsake nezmiselne špekulacije nepoklicanih faktorjev, katerim je posebno veselje domačine begati in jih glede tržnega položaja spravljati v zmedo.

Toliko vsem članom sekcije hmeljskih trgovcev v vednost in nadaljnje ravnanje z istočasnim pozivom, da budno pazijo nad vsemi tistimi, katerim so bila izdana dovoljenja za nakupovanje. Trgovci, ki še niso vpisani v sekcijo, se naj nemudoma javijo, da se jim izstavi potrebna legitimacija.

Načelstvo sekcije hmeljskih trgovcev pri Sreznem gremiju trgovcev v Celju.

O BOLGARSKI CARINI.

O tem predmetu, ki smo zadnjič o njem govorili, je izjavil bolgarski finančni minister časnikarjem, da zvišanje uvozne carine ni v nasprotju s mednarodnim dogovorom o omejitvi izvoza in uvoza in o zaščitni carini. Naredba bo ostala v veljavi in se bo uporabljala tudi pri blagovnih vrstah, ki so bile pred pričetkom veljavnosti na potu, zato da se špekulacija prepreči. Demarša omenjenih držav je ostala torej brez uspeha.

Gospodarski kongres.

Letošnji redni kongres gospodarskih zbornic in važnejših gospodarskih korporacij se vrši v Beogradu dne 8. in 9. septembra. Razum ocene izvoza, so na dnevnem redu, kakor vsako leto tudi letos važna vprašanja, ki se tičejo gospodarstva cele države, tako vprašanje revizije naših socialno-političnih zakonov, gospodarski svet, pospeševanje in zaščita domače industrije in razprava o rezultatih dosedanjih pet rednih letnih kongresov. Vse to so vprašanja, ki morajo živo interesirati vsakega gospodarja.

Letošnji kongres je po vrstnem redu šesti, pa so zato sklicatelji kongresa smatrali za potrebno, da se na letošnjem kongresu da tudi poročilo o rezultatih dosedanjih kongresov, ki naj bi predstavljalo nekako bilanco o dosedanjem našem gospodarskem delu, kajti delo kongresov bi moralo v resnici predstavljati sintezo vsega našega gospodarskega stremjenja in delovanja.

Kar se tiče privatne inicijative, se je gotovo storilo mnogo in v tem oziru ne bi bila bilanca slaba. Toda uspehi kongresov so predvsem odvisni od dobre volje državnih faktorjev, od vlade, od zakonodajalca. In v tem oziru bo bilanca negativna. Vidimo, da se gotova vprašanja o katerih nikdo ne dvomi, da so za pospeševanje produkcije vitalne važnosti, razpravljajo že leta in leta, toda zaman, poklicani faktorji se za to ne zmenijo. Pri nas ni prepotrebne sodelovanja vladnih faktorjev z aktivnimi gospodarskimi delavci, pomanjkuje, rekli bi, skoro vsak zmisel za pozitivno delo. Da se nas ne razume slabo! Ne mislimo pri tem sedanje vlade, ki je pokazala prav gotovo mnogo lepe inicijative in koristnega dela, ki je skušala vsepovsod iskati stike in sodelovanje z gospodarskimi faktorji, toda če pogledamo nazaj od začetka naše države, moramo priti do prepričanja, da pri nas ni razumevanja za konstruktivno delo. Vsaka še tako pametna inicijativa je naletela pri vladi na gluha ušesa in vsi še tako utemeljeni sklepi so ostali doslej samo na papirju! Zato želimo, da bi bilanca, ki nam jo bo predložil letošnji gospodarski kongres o dosedanjem gospodarskem delu v naši državi in ki nikakor ne bo zadovoljiva, pomenila zaključek desetletne sterilne dobe in obenem začetek nove dobe smotnejšega, ustvarjajočega dela na vseh poljih našega gospodarstva!

XI. VELESEJEMSKA PRIREDITEV »LJUBLJANA V JESENI«

se začne v soboto ob 10. uri dopoldne z otvoritvijo velike jubilejne kmetijske razstave.

PRISPEVKI ZA POGOZDOVANJE.

V fond za pogozdovanje se stekajo med drugimi dohodki iz državnih gozdov tudi prispevki, ki se pobirajo za pogozdovanje od prodaje proizvodov, izdelanih v reviziji in prispevkih iz licitacijskega izkupička za tihotapski stavbni les, čigar vrednost preseže 200 Din. Oba prispevka znašata 4% vrednosti, dosežene s prodajo (zakupom). Po odredbi ministrstva za šume in rudnike br. 26.757 z dne 24. julija 1928 se 6% prispevke pobira od bruto-dohodka pri prodaji režijskega materiala.

Brezposelnost v Združenih državah.

Brezposelnost je vprašanje, ki povzroča mnogo skrbi vladam skoro vseh držav. Razpasla se je po Evropi liki kužna bolezen. Kot mora leži posebno nad Anglijo, ki šteje 1,250.000 nezaposlenih industrijskih delavcev. S polovičnim številom ji sledi Nemčija in v razdalji Italija, Avstrija ter Poljska. Brezposelnost obstoja v vseh svetovnih državah in je spričo tega postala svetovni problem. V zadnjih mesecih se razširja z veliko naglico tudi po bogatih Združenih državah, ki se ji niso mogle odtegniti niti z znano omejitvijo pritoka evropskih izseljencev.

Ameriška javnost posveča brezposelnosti večje zanimanje, odkar se zaznamuje v Združenih državah pomanjkanje industrijske delavnosti. V zadnjih časih prihajajo iz Amerike poročila, ki govorijo o približni višini brezposelnih. Cenitve so spričo pomanjkanja vsakršnega zavarovanja proti brezposelnosti zelo pomanjkljive. Privatne statistike navajajo 2 do 5 milijonov nezaposlenih delavcev. Drž. tajnik delovnega urada v Washingtonu jih je koncem marca cenil na 1,890.000. Gospodarski strokovnjaki newyorškega delovnega urada so na podlagi skrbno pripravljene študije ugotovili 4 milijone brezposelnih ali 10% celokupnega delovnega ljudstva Združenih držav. Vse ugotovitve so izdelane s pomočjo industrijskih številk najvažnejših ameriških industrij in na podlagi letnega železniškega prometa.

Velikanski industrijski napredek, ki so ga Združene države v zadnjih letih dosegle, je nehoti vzbujal dojem, češ Amerikancem se je posrečilo najti način, kako odpraviti dosedanje periodične gospodarske krize. K industrijskemu razvoju so deloma prispevale visoke delavske dneve, ki so omogočale tekoče razpečevanje proizvodnje. Vzdrževanje ravnotežja med proizvodnjo in konsumom je ščitilo tudi v Združenih državah zelo razširjeni sistem prodaje na obroke. Dvigovanja industrijske produkcije pa ni bilo mogoče spraviti v sklad z naraščanjem priljubljenosti po zaposlovanju novih delovnih sil. Visoke dneve so dovedle do velikanskega napredovanja uporabe strojev, ki nadomeščajo delovno silo človeka. V podkrepitev te trditve nam služijo statistični podatki ameriškega državnega delovnega urada, ki se nanašajo na leta 1914 do 1925 in ki ugotavljajo stalno naraščanje produktivnosti v industriji zaposlenega delavstva. Proizvodnja je sicer v letu 1926 zaznamovala svoj višek, toda število delavstva je bilo v tem letu za 8% manjše nego leta 1923 in za celih 15% nižje kakor v l. 1919. Medtem ko je narasla proizvodnja tvornic v letih 1914—1919 od 100 na 147 enot, je napredoval indeks tovarniških delavcev samo od 100 na 129. Kot dokaz, da se je to razmerje na škodo delavstva še znatno poslabšalo, služijo ugotovitve za preteklo leto. Producerski indeks se je namreč dvignil na 170 enot, a delavski padel na 115.

Izpodiranje človeške delovne sile se razširja na vse panoge proizvodne industrije. Obstoja celo v poljedelstvu, kjer je produkcija napredovala za 10 odstotkov, medtem ko se je znižalo število zaposlenega delavstva za 5 odstotkov. Ta razvoj kaže jasno ravno najvažnejše ameriške industrije.

je, kakor avtomobilska, železarska in jeklarska ter premogokopna. Newyorški delovni urad ceni, da izkazuje premogokopi, tovarne, železnice in poljedelstvo okoli 2.200.000 delavcev manj kakor pred petimi leti. Že navedeni statistični podatki državnega delovnega urada nudijo še druge zanimive podatke. V premogovni industriji izvršujejo več kot 70 odstotkov dela stroji. Jeklarne proizvajajo pri neizpremenjeni višini delavstva trikrat več jekla kakor leta 1914. Tobačna industrija je v zadnjih štirih letih povečala svojo proizvodnjo za 53 odstotkov in je pri tem odpustila 13 odstotkov zaposlenih delavcev. Železniški promet je od leta 1920 dalje poskočil za 30 odstotkov, število uradništva in delavstva je pa za 1 odstotek nižje. Vzrok brezposelnosti ni tedaj odvisen od nazadovanja proizvodnje, pač pa od izboljšanja produkcijskih načinov, ki izpodrivajo človeka in postavljajo na njegovo mesto stroj.

Zadnja poročila, ki govorijo o izboljšanju gospodarskega položaja, se ne opirajo na pojemanje brezposelnosti, marveč na naraščajočo produkcijo jekla. Vesti govore tudi o nasičenju ameriškega trga z domačimi industrijskimi izdelki. Iz tega je sklepati, da Amerika ne bo mogla pri napredovanju brezposelnosti razpečati svoje proizvode doma, marveč bo navezana na inozemske trge. Konkurenca visoko mehanizirane ameriške industrije bo postala v tem slučaju ostalim industrijskim državam silno nevarna. Lep primer nam nudi že avtomobilska industrija, ki vedno bolj prodira na evropske trge in izpodriva domače proizvode. Naraščajoča potreba po izvozu bo Združene države primorala k dopuščanju večjega uvoza tujih izdelkov na njihov trg, kajti trgovska politika uči, da se za daljšo dobo ne more stopnjavati izvoz brez istočasne naraščanja uvoza. Gospodarski položaj Amerike bo že v bližnji bodočnosti prisilil mogotce iz washingtonske bele hiše, da odnehajo od dosedanje restriktivne carinske politike. Ta korak bo brezdvomno izpremenil svetovni gospodarski položaj. Uspeh industrij bo postal odvisen od visokega stanja mehanizirane proizvodnje, ki se oslanja na racionalizacijo dela. Združene države bodo v tem oziru lahko konkurirale. Ako bodo ostale industrijske države primorane slediti ameriškemu zgledu v načinih specializacije in izpodrivanja človeške delovne sile, tedaj bo zavzel problem brezposelnosti v teh državah isti značaj kakor sedaj v Ameriki. Stvarno je to velik problem, s katerim bo morala slejkoprej računati vsaka država, ki stremi po racionalizaciji svoje industrije.

RUSKI NAKUPI ŽITA.

Sovjetska vlada je izdala vrsto odredb, ki naj odstranijo težkoče zadnjega pol leta. V prvi vrsti je dejstvo, da se nakupna cena za žito zviša in sicer za povprečno 20 kopejk za 1 pud (16/38 kg) pšenice, rži, ovsa in krme. Prepovedano je vsako nasilje, zlasti nasilno odjemanje žita in pa tiranje pred sodnijo, če kmet žita noče dati. Carinski komisarijati morajo skrbeti za to, da dobijo dobavitelji žita zadostno množino industrijskega blaga. Z novimi odredbami hočejo doseči ugodne uspehe pri bodoči nabavi žita. Doslej so postopali proti kmetom zelo rigorozno, kmetje so se uprli in vlada je odnehala. To je sedaj že vdružil, da je morala vlada, oziroma boljševiski sistem, pred kmeti kapitulirati. Seveda, kako bo z dobavo zadostnih množin industrijskega blaga, to je pa druga stvar. O drugih odredbah vlade smo že govorili.

RAZSTAVE IN SEJMI.

III. Mednarodni semenj v Solunu. V Solunu se vrši od 16. do 30. septembra 1928 III. mednarodni semenj. Posetniki velesejma imajo na jugoslovanskih in grških železnicah pravico na 50% popust. Legitimacije se prodajajo po 70 dinarjev pri zastopništvu velesejma: A. Harissiadis, Beograd, Strahiniča Bana ulica 66a.

Ljubljana v jeseni.

»Ljubljana v jeseni«, XI. velesejmska prireditel, se vrši z bogatim in pestrim sporedom v letošnjem septembru od 1. do 10. Tedaj proslavi tudi naša kmetijska družba svoj 160 letni jubilej z jubilejno kmetijsko razstavo s sledečim programom:

I. Splošno-poučni oddelek. 1. Kmetijsko šolstvo. 2. Gospodniško šolstvo. 3. Kmetijsko-nadaljevalno šolstvo in šolski vrtovi. 4. Kmetijska književnost. 5. Kmetijsko-poučna propaganda. 6. Kmetijska statistika. 7. Kmetijsko in združeno knjigovodstvo.

II. Strokovno - produktivni oddelek. A. Kmetijsko rastlinstvo. 1. Prehrana rastlin. Glavne vrste zemlje. Obdelovanje zemlje. 2. Melioracije. 3. Gnojenje in gnojilni poskusi. 4. Rastlinske bolezni. 5. Poljedelstvo. Semenogojstvo. Poljski pridelki. 6. Travništvo, pašništvo in planšarstvo. 7. Vinarstvo in vinski pridelki. 10. Hmeljarstvo.

B. Živinoreja. Ustroj živalskega telesa. Krmila, njih sestava in priprava. 1. Govedoreja. 2. Mlekarkstvo. 3. Prašiče-

reja. 4. Konjereja. 5. Ovčereja in kozjereja. 6. Perutinarstvo. 7. Čebelarstvo.

C. Živinozdravstvo in podkovstvo. 1. Veterinarska policija in statistika. 2. Prva pomoč v sili. 3. Kužne bolezni. 4. Podkovstvo.

III. Oddelek za pomožne stroke. A. Kmetijsko stavbištvo. 1. Hlevi, svinjaki, gnojšča in druge gospodarske stavbe. 2. Mlekarne in sirarne. 3. Vodovodi in napajalne naprave. 4. Vinske kleti in sadne sušilnice. — B. Kmetijska industrija. 1. Mlinarstvo in mlevski izdelki. 2. Škrobarstvo. 3. Oljarstvo. 4. Pivovarstvo. 5. Žganjarstvo. 6. Mesna obrt in industrija. — C. Kmetijski stroji. 1. Stroji za obdelovanje zemlje. 2. Stroji za pridobivanje pridelkov. 3. Stroji za podelavanje pridelkov. 4. Razni pomožni stroji. — D. Domača hišna obrt. 1. Suha (lesena) roba. 2. Pletarstvo. 3. Lončarstvo. 4. Tkalarstvo. 5. Čipkarstvo.

IV. Oddelek začasne razstave. Razstava in premovanje: 1. konj, 2. goveje živine, 3. prašičev, ovac in koz, 4. perutnine, 5. kuncev.

Produkcija petroleja in petrolejska konkurenca.

Predpogajanja angleških in ameriških producentov glede omejitve petrolejske produkcije so se že pričela. Vprašanje omejitve se bo razmotrivalo tudi na svetovni petrolejski konferenci, ki jo nameravajo sklicati v New York. Gre zlasti za omejitev produkcije v novih deželah, v prvi vrsti v Venezueli in Colombiji. V Severni Ameriki se bodo producenti po mnenju strokovnih krogov kvečjemu zavezali, da zaenkrat produkcije ne bodo zvišali.

Svetovna produkcija petroleja je v zadnjih letih skokoma rasla. Največji delež ima slejkoprej Sever. Amerika z 890 milijoni barrellov a 1:51 hl v letu 1927 proti 248 milijonom barrellov v letu 1913. Produkcija Mehike že več let močno pada, produkcija Venezuele in Colombije raste neprestano in skokoma, tako da se nadprodukcija nič ne manjša, temveč se rajši dviga. V prvem letošnjem polletju je dala na primer Venezuela 47 milijonov barrellov surovega petroleja, lani v istem času pa 27-7 milijonov; colombijska produkcija je dala v odnosnih dobah 10 in 6 milijonov barrellov. Produkcija Severne Amerike je ostala v prvem letošnjem polletju skoraj nespremenjena. V Venezueli delajo vsi veliki petrolejski koncerni Holandije, Anglije in Amerike; če bo šla venezuelska produkcija naprej v izmeri zadnjih let, bo venezuelski petrolej igral na svetovnem trgu kmalu važno vlogo. Že sedaj je Venezuela med svetovnimi producenti na drugem mestu. Koncern Royal Shell je v Venezueli na prvem mestu; šele pred kratkim je v svrhu izkoriščanja nadaljnjih novih okrajev sklenil zgraditi veliko napeljavno cev. Dalje delajo v Venezueli Standard Oil Co in različna druga ameriška podjetja. Tudi Standard Oil Co of New Jersey je svoji stališče tam bistveno ojačala. V Colombiji ima prvo vlogo Standard Oil. Petrolejska produkcija Venezuele je za svetovni trg tudi zato pomembna, ker je ta produkcija zelo poceni in more zato v obrežnih pokrajinah Severne Amerike uspešno konkurirati s petrolejem iz Texasa. Dvig vse ameriške produkcije, torej ne samo Zedinjenih držav, je v celoti posledica pomnožene produkcije v omenjenih novih petrolejskih deželah in je ostalo popolnoma brez vpliva, če niso v starem petrolejskem okraju Zedinjenih držav začeli izkoriščati nove vire. Vsa produkcija Amerike znaša sedaj na dan povprečno zopet več kot 2.400.000 barrellov.

Na svetovni petrolejski konferenci v New Yorku bodo govorili tudi o odškodnini prejšnjih terenskih lastnikov v Rusiji in hočejo to vprašanje končnoveljavno rešiti. Dalje bo konferenca najbrž zavzela tudi stališče napram stremljenju posameznih držav po nacionalizaciji petrolejske industrije; to stremljenje se javlja zlasti v Južni Ameriki, kakor smo v članku o argentinskem petroleju že poročali.

Zdravilna vrednost sadja.

Sadje se je že od nekdaj rado zauživalo, čeprav ima v primeri z mesom malo beljakovin in v primeri z maslom malo toščobe. Da vsebuje sadje mnogo vode, ni smatrati za prednost. Prava hranilna vrednost sadja tiči v sladkornih snoveh in v ogljikovih vodanih. Izjemo tvorijo orehi in mandlji, ki vsebujejo mnogo beljakovin in maščobe, a razmeroma zelo malo vode. Beljakovine tega sadu, ki ga obdaja tenka kožica, nudijo možnost prebavilnim sokom, da jih izborno izkoristijo, pa naj se uživajo orehi tudi surovi.

Za drugo sadje je vsebina ogljikovih vodanov, ki nima med desetimi in dvajsetimi odstotki, najvažnejši hranilni činitelj. Nezrelo sadje ima več škroba, zrelo sadje pa več topljivih ogljikovih vodanov kakor trstni, grozdni in sadni sladkor. Če se dovažajo telesu v obilni meri ogljikovi vodani, ne potrebuje telo toliko beljakovin in z izdatno prehranitvijo s sadjem se zmanjšajo potrebne količine mesa.

Čim nežnejše je sadje, tem bolj hrepeni jezik po njem. Vrednost okusa sadja pa zavisi tudi od vsebine organskih kislin, citronske, vinske in jabolčne kisline. Sadje, ki je dozorelo pri vročem, suhem vremenu, nima mnogo kislin. Sadje, ki se hrani, kakor recimo jabolka, izgublja polagoma svojo kislinsko vsebino. Poleg kislin so važne tudi soli, pred vsem kalij in fosforna kislina. Ker se zavziva sadje v nasprotju z zelenjavo po večini surovo, prihajajo vse njegove soli v telo, medtem ko je zelenjava med kuho izgubila mnogo soli, ki so prešle v vodo; ta pa se navadno stran izlije. Če se pa sadje kuha, ne gre nič soli v izgubo, ker se navadno tudi voda, na kateri se je sadje kuhalo, popije.

Dober okus sadja zavisi poleg zmesi sladkornih snovi in sadnih kislin tudi od tako zvanih dišečih snovi, ki obstojajo po večini iz eteričnih olj. Ko je sadje popolnoma dozorelo, tedaj ima največ aromatičnih snovi, ki jih sicer vročina uniči ali vsaj izpremeni, tako da nima kuhano sadje nikdar onega krasnega vonja kakor nekuhanu sadje.

Slednjič so važni tudi vitamini za zdravo, posebno pa za razvijajoče se telo. Posebno se nahajajo te izpopolnjujoče hranilne snovi v citronah, v pomarančah, bananah in jagodah. Radi vsega tega je sadje dragocena jed.

Ljubljanska borza.

Tečaj 29. avgusta 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22:8150
Berlin 1 M.	13:5530	13:5830
Bruselj 1 belga	—	7:9151
Budimpešta 1 pengő	—	9:9244
Curich 100 fr.	1094:10	1097:10
Dunaj 1 šilling	8:0070	8:0370
London 1 funt	—	276:17
New York 1 dolar	56:81	57:01
Pariz 100 fr.	—	222:25
Praga 100 kron	168:32	169:12
Trst 100 lir	297:20	299:20

Obrtno-nadaljevalno šolstvo v Sloveniji ob desetletnici osvobojenja.

(Konec.)

Obrtno - nadaljevalno šolstvo v Prekmurju.

V Prekmurju imamo samo dve obrtno-nadaljevalni šoli, ena je v Murski Soboti od leta 1921/22. Obiskovalo jo je prvo leto 84 vajencev, l. 1922/23 je bila zaprta, l. 1923/24 66, l. 1924/25 114, l. 1925/26 126, l. 1926/27 142 in leta 1927/28 149 vajencev, med njimi 25 vajenk. Dolnja Lendava ima šolo od leta 1923/24. Obiskovalo jo je 85 vajencev, l. 1924/25 82, l. 1925/26 74, l. 1926/27 69 in l. 1927/28 61 vajencev. Dolnja Lendava in poštni okoliš ima 119 vajencev, od katerih je letos obiskovalo šolo samo 50%.

Ostali kraji v Prekmurju imamo v Beltincih 116 vajencev, Turnišče 126, od teh je samo čevljarskih vajencev 93, tako veliko število čevljarskih vajencev nimamo v nobenem drugem okraju Slovenije. Križe na Gorenjskem 71, v Trzinu 46, Kranju 45 in v Žirih pa imamo 63 čevljarskih vajencev. Za lansko šolsko leto 1926/27 je bila obrtno - nadaljevalna šola v Turnišču in jo je obiskovalo v pravilnem razredu 41 vajencev, čeprav je v tem kraju nad 120 vajencev. Nadalje imamo zaposlenega obrtnega naraščaja v Puconci 55 vajencev, Dobrovniku 51, Rogačevcih 49, Cankovi 41, Rankovcih 27, Martjanovcih 29, Križevcih 26, Črešnovcih 22, Gornjih Petrovcih 15, Prosenjakovcih 16, Velikih Dolencih 10 in Murski Soboti 168 vajencev, skupaj izkazuje statistika 870 vajencev, od teh je 64 vajenk za celo Prekmurje. Obrtno-nadaljevalno šolo pa je letos obiskovalo samo 210 učencev od 870 vajencev v Prekmurju, to je 75% brez šolskega pouka. Ustanoviti bi bilo v prihodnjem šolskem letu nove šole v Turnišču, Beltincih, Puconcih, Dobrovniku, Rogačevcih in Cankovi. Na ta način bi prišlo nad 400 vajencev do šolskega pouka. Za naše obmejne kraje kakor je Prekmurje, bo morala mariborska oblast stopiti s sreskimi poglavarji in občinami ter šolskimi vodstvi v stik, da se za proslavo 10-letnice osvobojenja otvori nekaj novih šol za obrtniški in trgovski naraščaj.

Obrtno-nadaljevalna šola v Metliki. Ustanovljena je bila že leta 1890. Do vojne jo je obiskovalo vsako leto 70 do 80 vajencev. Po vojni od leta 1918-1919—1925/26 ni bilo šole za obrtne vajence, ampak leta 1919/20 je bil samo trgovski tečaj z 20 učenci za trgovske vajence, ki so ga vzdrževali tamkajšnji trgovci sami. Leta 1926/27 se je ustanovila obrtno-nadaljevalna šola s 60 vajenci.

ODKUPNE POŠILJKE V PROMETU S ČESKOSLOVAŠKO.

Po sporazumu s češkoslovaško pošto upravo in po ministrski naredbi štev. 28.832 od 8. t. m. se uvede s 1. septembrom med našo kraljevino in Češkoslovaško medsebojni promet z odkupnimi priporočenimi pošiljkami in paketi. Kakor v prometu z Avstrijo, tako se bo tudi v prometu s Češkoslovaško izterjani odkupni znesek vplačal v naslovni državi na poštni čekovni račun, ki ga označi pošiljatelj odkupne pošiljke. Pošiljatelj odkupne pošiljke iz naše države v CSR mora na pošiljko (pri paketu tudi na spremnico) napisati odkupni znesek v češkoslovaških kronah in helerjih. Največja dovoljena vsota je 3000 čeških kron. Poleg tega mora na pošiljko in na spremnico izpod odkupnine napisati, na kateri račun naj se vplača izterjani odkupni znesek. Razen običajnih pristojbin (težna pristojbina, priporočnina, vrednostna pristojbina itd.) mora plačati pošiljatelj še stalno pristojbino v znesku 1 dinarja. Služba z odkupnimi pošiljkami iz CSR v našo državo pa se bo vršila po istih določilih, ki veljajo za odkupne pošiljke iz Avstrije v našo kraljevino.

Iz naših organizacij.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okolici, da uraduje referent Zbornice v torek dne 4. septembra t. l. od 8. do 12. ure predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7. Stranke, ki žele kakor pojasnilo ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se uljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

Trgovina.

Bombažev trg. Zadnja uradna poročila o bombaževem pridelku so povzročila v Ameriki veliko kolebanje cen. Govorijo o 13,290.000 balah proti 15,600.000 balam v letu 1926 in nekoliko manjšemu pridelku v letu 1927 kot je bil leta 1926. Vendar pa pravijo strokovni krogi, da bo imel trg dosti bombaža, ker je od lanskega pridelka na razpolago še 5,300.00 bal in znaša svetovni konsum ameriškega bombaža kvečjemu 16 milijonov bal. Pač so bile pa lanske zaloge zato večje, ker je dalo leto 1927 rekordni pridelek in je ostalo od njega 7,200.000 bal.

Industrija.

Ameriški izvoz usnja in ameriška čevljarska industrija. Izvoz usnja iz Zedinjenih držav je znašal po poročilih državnega urada v Washingtonu leta 1927 54 milijonov dolarjev in je s tem prekosil številke prejšnjih let, razven let 1919 in 1920. V prvi letošnji polovici je narasel eksport nadalje na 30½ mil. dol. proti 25,3 milijonom v prvi lanski polovici. Ameriška produkcija čevljev je znašala v prvi letošnji polovici 166 milijonov 400.000 parov, v prvi lanski polovici pa nekaj manj, 165,100.000 parov. Majhni letošnji prirastek gre zlasti na rovaš zadnjih mesecev; v juniju na primer je zaostala produkcija proti lanskemu juniju za 800.000 parov.

Nemška kalijeva industrija. Bilance nemških kalijev družb za leto 1927 kažejo višje številke dobička, močno narasle odpise, kljub novim investicijam veliko bančno imovino, reducirane stroške in ohranitev precej visoke dividende.

prejšnjega leta oziroma dvig dividende. Da razumemo dvigajoči se razvoj kalijeve industrije, se moramo spomniti na izjavo generalnega ravnatelja Rosterga, izrečeno pred tremi leti. Ta je dejal, da je razvoj kalijeve industrije šele v početkih in da leta 1930 te industrije sploh najbrž ne bomo več spet spoznali; tako se bo vse spremenilo. Takrat bo mogla industrija iz svojih izlučkov in odpadkov izdelavati tudi dušik in fosfate. Do tedaj se morajo obratiti neprestano zboljšavati in se morajo nabavni stroški in prodajne cene manjšati. Če hoče za poljedelstvo tako važna surovina kot je kalij izpolniti svoj namen, potem mora biti tako poceni, da si jo nabavi lahko tudi najrevnejši kmet z možnostjo dobička. Težišče se mora preložiti zmeraj bolj na izpopolnitev produkcije kemikalij. Povsod na svetu raste spoznavanje pri kmetih, da je gnojenje s kalijem koristno. Sedanji svetovni pridelek opravičuje ugodnejše izgleda za jesensko kupčijo. Dobri pridelki so zmeraj zopet nova pobuda za intenziviranje poljedelskega obrata. Bolj ko je vsled izrabljanja poljedelske zemlje potrebno nadomestilo za odtegnjene redilne snovi — in obširno ameriško poljedelstvo svojo mlado zemljo zmeraj bolj intenzivno izkorišča —, tem večji pomen bo zadobilo gnojenje s kalijem tudi v inozemskem poljedelstvu; zlasti še, če bo dobavljeno halijsko gnojilo v koncentrirani zmesi dušika in fosfatnega gnojila.

Denarstvo.

Švedske banke leta 1927. Po uradnem poročilu švedskega bančnega nadzornega urada je znašal čisti dobiček švedskih bank v letu 1927 52,400.000 švedskih kron proti 47,800.000 kronam v letu 1926. Število bančnih družb je znašalo 29, število bančnih tvrdk 1043; na 5836 prebivalcev je prišla ena banka. Vrednost delnic, nahajajočih se v portefuillu bank, je narasla od 251 milijonov kron v letu 1926 na 292 milijonov v letu 1927. Leta 1927 so izplačali delničarjem vsega skupaj 39,800.000 kron na dividendah ali 75,9 odstotkov čistega dobička. Vrh tega so banke odpisale 25,2 milij. kron. Skupna vrednost deviz, ki so bile lani kupljene in prodane na borzi v Stockholmu, je znašala 445 milijonov kron; leta 1926 je znašala 285 milijonov kron.

BOLJSANJE ANGLEŠKE TRGOVSKE BILANCE.

Iz sedaj objavljenega poročila britanskega trgovskega ministrstva je razvidno, da je izvoz v juliju proti prejšnjemu mesecu narasel za 1,413.000 funtov na 60,858.000 funtov. V primeri z lanskim julijem je narasel izvoz za 4,763.000 funtov. V prvih sedmih mesecih tekočega leta je narasel britanski eksport v primeri z istimi lanskimi meseci za 7 milijonov 500.000 funtov. Britanski uvoz v juliju je padel v primeri z junijem za 3,901.000 funtov na 95,468.000 funtov. Torej je izvoz narasel, uvoz pa padel, diferenca med izvozom in uvozom se je zelo zmanjšala. Za prvih sedem mesecev tekočega leta kaže britanski import padec ca 10 milijonov funtov. Skupno se je torej diferenca v teh sedmih mesecih znižala za 17,500.000 funtov.

RAZNO.

Nemški valorizacijski zakon se mora po razsodbi nemškega državnega sodišča uporabljati tudi proti inozemcem. Občni zbor nemške Orientbanke v Berlinu je predlagal zopet 5-odstotno dividendo. Čisti dobiček znaša 898.000 mark proti 584.000 v prejšnjem letu. Alpine Montan je dobavila, kakor že vemo, železno rudo za Vereinigte Stahlwerke in je dobivala v istih vagonih nemški koks. Od konca junija nadalje je pa ustavila pošiljave v Nemčijo in je prodala vso množino rude, ca. 300.000 ton, vsled boljših prodajnih cen v Českoslovaško in deloma tudi na Poljsko. Dobava koksa iz Nemčije pa traja v sedanji izmeri naprej.

Prvo polletje General Motors. — S 30. junijem izkazuje družba za 1206 mil. dolarjev skupnih aktiv. Neto-promet prvega polletja je znašal 809 mil. dolarjev, od teh 450 milijonov v drugem četrtletju. V istem času je znašal čisti dobiček 158 milijonov dolarjev in je bilo drugo četrtletje udeleženo na njem z 91 milijoni. Dividendo drugega četrtletja so določili z 1 dol. 20 centi. Tam so dividende kar četrtletne.

Nemško trgovsko brodovje. Z zgradbo ladij »Europa« in »Bremen« potom Severnemem Lloyd se je stališče Nemčije v svetovni plovidbi zelo zboljšalo. Pred vojsko je bila Nemčija s 5,200.000 brutoregister-tonami na drugem

mestu v vrsti trgovskega brodovja sveta. Svetovna vojska je nemško prekomorsko plovidbo ukinila, mir v Versailles je nemško trgovsko brodovje izročil antanti. A z energičnim in neumornim delom v zadnjih desetih letih je prišlo nemško trgovsko brodovje zopet v ospredje in je bilo na koncu leta 1927 že na šestem mestu. To razmerje se je z novimi letošnjimi zgradbami, zlasti z zgradbo »Europa« in »Bremen«, zopet spremenilo v prilog Nemčije, in je prišla Nemčija 16. julija 1928 s 3,800.000 brutoregister-tonami s šestega na četrto mesto. Pred njo so samo še Anglija, U. S. A. in Japonska; Anglija je pač daleč spredaj, tudi pred U. S. A. in Japonsko.

Nemške reparacije 1929. Pri sestavi nemškega državnega proračuna za leto 1929 so nastale težkoče zato, ker morajo dejati v račun dvig reparacijskih obveznosti in znižanje dohodkov, razen če bi prišlo v bodočem letu do omiljenja Dawesovega načrta. Za reparacijske davke bo treba dobiti 2500 milijonov mark, kar pomeni za državo za 300 milijonov mark zvišane izdatke. Pri tem pa odpadeta v bodočem letu dve veliki letošnji postavki: iz leta 1927 je preostalo za tekoči račun iz prejšnjega leta 125 milijonov mark; nadaljnjih 175 milijonov je prišlo iz kovanja državnih novcev, skupaj torej 300 milijonov mark. Ker teh 300 ne bo in ker so izdatki za l. 1929 že sami za 300 milijonov večji, bo treba dobiti kritje za 600 mil. mark. Treba bo torej na vsak način izdatke znižati.

Za eksport sadja je dovolil ogrski ministrski svet potom budimpeške trgovske zbornice kredit v znesku 1 milijona pengő.

Nemški državni dohodki v času od 1. aprila do 31. julija tekočega leta so znašali 3169 milijonov mark.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 10 hlapcev, 15 viničarjev, 4 majarji, 8 mizarjev, 1 klepar, 8 gozdnih delavcev, 1 pek, 1 kovač (starejša moč), 1 strojnik (za parno žago), 1 žagar, 4 sodarji, več vajencev (mesarske, medicinske, mizarske, kottarske in sodarske obrti), 6 kuharic, 3 služkinje, 6 šivilj za perilo, 1 servirka v kavarno, 3 šiviljske vajenke, 1 hotelska kuharica, 2 boljši služkinji v Srbijo, 2 služkinji, 1 vajenka v trgovino mesnih izdelkov, 2 varuški, 1 vzgojiteljica, 3 kmečke dekle.

Ivan Hribar:

115

Moji spomini.

Po dogradnji elektrarne začel sem naravno misliti na električno cestno železnico in sem stopil zaradi nje v dogovor s tvrdko Siemens & Halske. Pogajanja so hitro napredovala, ker je poročevalec, občinski svetnik Andrej Senekovič kot veščak čudovito dobro obvladal materijo. Odsek je tudi tako vztrajno posloval, da smo nekaj krat — samo zato, da se delo ne prekine — seje prenesli z magistrata v Auerjevo gostilnico zato, da so se posvetovanja vršila tudi med večerjo. Na ta način se je posrečilo tudi to vprašanje v razmerno kratkem času dokončno in za tisto dobo — z občinskega stališča presojevano — ugodno rešiti. — Izvoški električne cestne železnice niso bili nič kaj veseli. Značilno pa — in tudi poučno, ker dokazuje, v kaki prijateljski zvezi je bil tiste čase župan z volilci — je, kako so mi to naznanili. Neki dan potem, ko je železnica že stekla, ustavijo me pred Slonom.

»Gospod župan,« mi pravi njihov govornik, »oni si pa tudi vsega hudiča izmislijo! Ob ves zaslužek nas bodo spravili. Še beračiti bomo morali iti. Sedaj naj si pa še kaj tacega izmislijo, da nam do novega zaslužka pomorejo. Vejo kaj, kar kočijo naj prodajo. Saj jih lahko mi vozimo.«

Ta iz šegavosti ljubljanskih izvoščkov izvirajoči opomin mi izvabi veselost na lice. Ne spravi me pa v zadrego.

»Kočije sicer ne prodam,« odgovorim izvoščkom, »voženj vam pa preskrbim. Veste kako? Pokopališče premestim daleč ven na ljubljansko polje.«

»Živio!« vzklikne eden iz njih; drugi je bil pa tudi že z dvomom tu. — »Ja, če bo res,« prileze ta dvom čez njegove ustnice.

»Prav zares, videli boste!« jih potolažim tako, da se razidemo eden z drugim zadovoljni.

Kmalu po tem dogodku začel sem se pa tudi res zanimati za končno rešitev pokopališnega vprašanja, katero je bil že fizik dr. Kopřiva tako živo priporočal. Preložitve pokopališča je tako iz zdravstvenih, kakor — in to še najbolj — iz ozirov na razširjavo mesta postalo potrebno. Res so pogajanja hitro napredovala in kmalu privedla do pozitivnega uspeha. Dobra štiri

leta po otvoritvi električne cestne železnice začelo se je pokopavati na novem pokopališču pri Sv. Križu.

Andreju Senekoviču sem, ko je kot gimnazijski ravnatelj stopil v pokoj, da se mu oddolžim za njegovo požrtvovalno delovanje v občinskem svetu, naklonil službo ravnatelja mestne plinarne. On to službo tako v tehniškem, kakor v upravnem in komercialnem oziru opravlja vzorno in v veliko gmočno korist mestne občine.

7./3. 1913.

17. Slovensko gledališče.

Poleg višje deklishe šole zdelo se mi je za narodno odgojo važno tudi gledališče. Saj sem vedel, da mora na naše ljudi obiskovanje nemških gledaliških predstav v tem smislu demoralizujoče vplivati, da se v njihovih očeh še povdigne že brez tega tako velika veljava nemškega jezika, kar mora naravno imeti za nasledek zmanjšanje veljave slovenskega. Zlasti pri ženskah sem se bal tega učinka.

V tisti dobi smo imeli trde boje za slovenske gledališke predstave. Dr. Šusteršičeva taktika je bila podirati vse, kar smo naprednjaki zasnovali, pa če je to bilo v narodnem oziru še tako koristno. Njegova velika inteligenca in visoka izobrazba sta mi morali reči, da je razvoj naše dramske literature brez stalnega gledališča nemogoč: zastoj — on se je vehementno postavil proti njemu. Ne vem, ali je on sam iz strankarskega fanatizma ali kak njegov sledbenik iz omejenosti iznašel utemeljitev proti deželni podpora »Slovenskemu dramskemu društvu« v gorostasni ugotovitvi, da gledališče »za večno izveličanje ni potrebno«. In ta ugotovitev je bila celo natisnjena. Bilo je to v oni dobi, ko smo Slovenci izleteli v Prago, da se udeležimo radosti češkega naroda zaradi otvoritve njegove »zlate kapelice« Talijine. František Ekert, frančiškanski župnik v Pragi in iskreni prijatelj slovenskega naroda, čegar jeziku se je po vzpodbudi Legovi priučil in ki je potem vsako leto prihajal na Bled, dejal je, ko se je o tej stvari govorilo, svojim temperamentnim načinom: »To jsou voslove! Vždyť boty také pro večné blaženství nejsou potřebné, ale nosíme je přece.« (To so osli! Saj čevlji tudi niso potrebni za večno izveličanje, pa jih vendar nosimo.)

Kakor sem že pred leti s svojimi predlogi v odboru »Slovenskega dramskega društva« skušal pripomoči razvoju naše dramske umetnosti do večjega razmaha,

tako sem torej sedaj v svoj županski program sprejel tudi skrb za slovensko gledališče. Pri občinskem svetu sem izposloval, da je »Slovenskemu dramskemu društvu« v nadomestek za odpadlo deželno podporo dovolil obilnejšo mestno podporo. Ta podpora se je po moji skrbi od leta do leta zviševala in je končno dosegla letnih 26.000 kron, na kateri višini je potem ostala. Ko je do take gledališčne subvencije prišlo, se mi je pa tudi potrebno zdelo dati gledališču, ako naj se mu omogoči smotnejši razvoj, stalno vodstvo. Izkušnje z intendancami, ki so se od leta do leta menjavale, niso bile namreč — in to ne z umetniškega in ne z upravnega stališča — najboljše. Jel sem se torej ozirati po primerni, za gledališko vodstvo po svoji splošni izobrazbi in umetniški dovzetnosti sposobni osebi. Marje oči so pri tem obtičale na magistratnem komisarju Franu Govékarju, vestnem in marljivem uradniku ter izredno plodnem in slovečem pisatelju.

Ko sem prišel tako daleč, stavljal sem občinskemu svetu nasvet in sem tudi prodl z njim, da se vodstvo slovenskih predstav izroči Govékarju ter mu v ta namen, da se more svobodneje in svojemu poimenitvenemu družabnemu položaju primerneje gibati, dovoli dopust z neprikrajsanimi službenimi prejemki. Tudi ravnateljsko plačo je mestna občina prevzela v svoje breme.

Ta uredba imela je proti vsemu pričakovanju ugodne posledice. Pokazalo se je, da se glede zmoglosti in usposobljenosti novega ravnatelja nisem motil. Znal je namreč repertoar sestavljati tako, da so predstave — prej večkrat prav bomo obiskane — bile z večine razprodane. Tudi njihov umetniški nivel se je povzdignil. Kar je bilo pa največ vredno: gledališče je uprizarjalo domače komade, ki so bili občinstvu razumljivi, so ga vžigali in so budili v njem domorodna čutila, mesto da ga vodijo po tujih, njemu v največ slučajih miselno popolnoma neznanih sferah. Zadovaljeval je tudi finančni efekt. Neglede na pravi bagatelni letni prispevek mestne občine, dosegel je ravnatelj Govékar bilančno ravnovesje med dohodki in izdatki, na kar sem posebno važnost polagal zato, ker so nekateri občinski svetniki godrnjali zaradi gledališnega prispevka, ki je v takratnem mestnem proračunu, kateri ni dosegal niti milijona kron, pomenil že veliko postavko.

(Dalje prihodnjič.)

Borza dela v Mariboru. Od 19. do 25. avgusta je dela iskalo 88 moških in 46 ženskih, t. j. 134 oseb; 96 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 37 moških in 14 ženskih, tedaj 51 oseb; odpotovalo jih je 20, odpadlo pa 32. Od 1. januarja do 25. avgusta pa je dela iskalo 5387 oseb, t. j. 1659 moških in 1139 ženskih oseb; prostih je bilo 2798 službenih mest; delo je dobilo 1871 oseb, odpotovalo jih je 2264, odpadlo pa 3173.

Rensko-westfalski premogovni sindikat je prodajo v juliju v primeri z lanskim julijem zopet dvignil; na dan je znašala lani 226.500 ton, letos pa 238.000 ton.

Sitnosti pri nabavi žita v Rusiji. Dodatno k že omenjenim vestem o težkočah pri nabavi žita v Rusiji beremo sledeče poročilo iz Moskve: Težkoče pri nabavi žita so tako velike, da doslej ni bilo mogoče spraviti skupaj tudi ne zadostne množine žita za seme za zimsko kampanjo. Pristojne državne nadzorniške oblasti očitajo že nabavnim organom, zlasti zadrževalni, da ne izvršujejo svoje dolžnosti. Dovolili so jim sedaj, da gredo lahko naravnost v vasi in da pripravijo kmete do prodaje žita. Državni nakupovalni organi smejo pa plačati samo gotove maksimalne cene in so zato izročeni špekulativni zasebni konkurenci, ki plačuje dvojno ceno in še več. Tako na primer je bilo prodanih na Krimu 3000 vagonov pšenice po 22 rubljev za meterski stot, čeprav znaša uradno določena maksimalna cena le 9 rubljev. Zato pa sedaj Krim nima nobenega žita za ozimne posevke. V guberniji Smolensk plačujejo že 10 rubljev za 1 pud (16,38 kg) črne moke.

Intenziviranje avstrijskega poljedelstva. Parkrat smo o tem že pisali; zgled Avstrije je zelo poučen in vzoren. Že več let sem se je z intenziviranjem poljedelstva avstrijski pridelek dvignil; tako so mogli kriti leta 1927 že več kot polovico domače pšenične porabe, 84% ržene, 73% ječmenove in 85% ovsene porabe. Kvalitetni ječmen so celo eksportirali, in sicer v Nemčijo, Švico, Češkoslovaško, Anglijo in celo v inozemstvo, v skupni vrednosti 2.400.000 šilingov. Metode intenziviranja v poljedelškem obratu so imele tudi to posledico, da so porabili lani 134.000 ton umetnih gnojil, proti 131.700 tonam v letu 1926 in ca. 83.000 tonam v letu 1923. Bistveno se je dvignil tudi uvoz orodja in strojev za poljedelstvo in za industrijo živil. Tako so importirali lani 194 motornih plugov (leta 1926 175), dalje 2529 (1201) drugih obdelovalnih in gnojilnih strojev, 265 (188) sladkornih in varilnih strojev ter 449 (356) strojev za peko in testo.

Los Angeles—New York v 18 urah. Ameriški aviatik Goebel je porabil za razdaljo Los Angeles—New York, ca. 4000 km, 17 ur in 58 minut ter je s tem izdatno zboljšal rekord iz leta 1923 s 26 urami in 50 minutami. Povprečno je letel Goebel 220 km na uro. Z njim je bil v aeroplanu še en potnik. Lani se je Goebelu posrečil tudi direktni polet iz San Francisco v Honolulu (Havajski otoki).

PO SVETU.

Brezposelnost na Dunaju je padla do srede avgusta na 60.414 oseb, za 15.000 oseb manj kot pred enim letom.

»LZ 127« bo pričel v septembru potovanje okoli sveta. V Leningradu se je osnoval odbor, ki bo pomagal zrakoplovu pri poletu čez ozemlje Sovjetske zveze. Pristanišče za LZ 127 bodo zgradili v Vladivostoku.

Kartel industrije barv so ustanovili na Poljskem. To je največji dosedANJI poljski kartel in obsega šest barvnih tovarn. Namen mu je standardiziranje produkcije barv in dosega neodvisnosti od nemške barvne industrije.

Standard Oil Co. je imela leta 1912 delnic za dobro milijardo dolarjev, sedaj jih ima več kot za pet milijard (1.000.548.000 in 5.026.428.000 dol.).

Državnofinančni položaj Avstrije je označen tako-le: V prvih petih mesecih tekočega leta so znašali dohodki v tekočem poslovanju 487,7 mil. šilingov, izdatki 422,13 milijonov, prebitok 65,57 milijonov. Iz prebitka so krili skoraj vse investicije v znesku 72,59 milijonov in je manjkalo samo še 7.020.000 šilingov.

Izposojila Federal Reserve bank so dosegla 30. junija t. l. 35.498 milijonov dolarjev. V začetku leta je bilo izkazanih 31.896 milijonov.

Nemška jeklarska zveza je zvišala eksportne cene in je sedanja cena železa višja kot zvišanje notacije drugih držav.

Rusko produkcijo sladkorja računijo po sedanjem stanju sladkorne pese na 15 milijonov met. stotov; lani je znašala 13.500.000 stotov. Deževno vreme zadnjih tednov je bistveno pripomoglo k temu ugodnemu zaključku.

Fuzija v jugoslovanski petrolejski industriji, ki je faktično že izvršena, se bo izvedla 31. t. m. na običnem zboru Jugoslovanske Standard Oil d. d., ki se ji bo priključila petrolejska industrijska d. d. »Danica«. Prva družba je kupila rafinerijo »Danica« v Bos. Brodu.

Seznam velesejmov in razstav je v polletnem izdanju izdala Mednarodna trgovska zbornica. Ta polletni seznam seznanja trgovce in industrije z vsemi takimi prireditvami v 51 deželah v času od 1. julija 1928 do 31. maja 1929.

Načrt za kontrolo izvozne prodaje jekla, ki so ga napravili angleški tovarnarji jekla, je v zadnjih treh tednih že v veljavi. Podpisali so že par pogodb v tekmovalju s kontinentalnimi tvrdkami. Angleške tovarne jekla koncentrirajo svoj kupčijo zlasti v Južno Ameriko.

Japonsko posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev hočejo najeti Japonci deloma v Ameriki in ga hočejo porabiti za utrditve japonskih interesov v Mandžuriji. Če bi v Ameriki ne šlo, se bo obrnila Japonska na Evropo.

Bethlehem Steel Corporation je dosegla v prvi letošnji polovici 7.910.000 dolarjev čistega dobička, v isti dobi lanskega leta 10.670.000 dol. Manjši dobiček je v prvi vrsti posledica nižjih cen; kajti cena jekla je letos za dva dolarja nižja kot je bila v istem času lanskega leta.

Zveza srednjeevropskih tovarn emajla, ki obsega sedaj podjetja Nemčije, Avstrije, Češkoslovaške in Poljske, bo v bodoče priključila tudi še tovarne Belgije in Holandske.

Češkoslovaške bombaževne predilnice hočejo izvesti nadaljno omejitev v obratovanju, ker so se prodajne razmere v zadnjem času na novo poslabšale. Nekatere obrate bodo sploh zaprli; tako na primer je neka velika predilnica že prenehala z delom in je odpustila 400 delavcev, pa ima 40.000 vreten.

Nemška industrija emajla bo ustanovila v najkrajšem času prodajni sindikat. DosedANJI prodajni zvezi je pristopilo že 85 odstotkov producentov.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 5. septembra t. l. ponudbe glede dobave vijakov, podložnic za vijake, 150 kilogramov mazilnega mila, plinskih cevi in delov za iste in šip; do 7. septembra t. l. glede dobave 20 ton kovaškega in 10 ton livarskega koksa. — Delavnica Direkcije državnih železnic v Mariboru sprejema do 7. septembra t. l. ponudbe glede dobave jeklenih odlitkov; do 8. septembra t. l. glede dobave 3000 kilogramov pritrdilnega obličnega jekla sistema »Borek«; do 9. septembra t. l. glede dobave valja za batne obročje; do 10. septembra t. l. glede dobave koles za spojke nosilnih vzmeti in varnostnih obročkov za ležajna stremena; do 11. septembra t. l. glede dobave 2500 kg matic. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 7. septembra t. l. ponudbe glede dobave 40.000 kg portland-cementa in 2000 kg lanenega firneža. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled. — Dne 3. septembra t. l. se bo vršila pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave 560.000 kg sena; dne 4. septembra t. l. pa glede do-

bave 498.000 kg ovs. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni komandi.) — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije glede dobave mesa za čas od 1. oktobra 1928 do 31. marca 1929: dne 5. septembra pri Komandi vojnega okruha v Karlovcu; dne 7. septembra t. l. pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu; dne 10. septembra t. l. pri Komandi vojnega okruha v Varaždinu; dne 12. septembra t. l. pri Komandi mesta v Čakovcu; dne 14. septembra t. l. pri Komandah mest v Sušaku, Murski Soboti in Dolnji Lendavi. (Pogoji so na vpogled pri posameznih komandah.)

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 24. avgusta 1928. Kakor običajno, je bil tudi ta trg dobro založen in obiskan, kajti prišlo je 14 slanimarjev z mesom in slanino, 55 kmetov s krompirjem, čebulo, zelenjavo, kumarcami in sadjem naloženimi vozmi v mesto. Kmetice pa so prinesle okoli 1000 komadov perutnine in domačih zajcev na trg. — Cena mesu, mesnim izdelkom in sadju so ostale skoraj neizpremenjene, pri zelenjavi so se malo znižale, pri južnem sadju so pa poskočile. Cene domačemu sadju so še vedno visoke in vzrok temu je, ker se mnogo tukajšnjega sadja izvaž. v inozemstvo. — **Perutnina:** cene Din 12-50 do 80, domačim zajcem 5 do 25, golobom 30 do 35 za komad. — **Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, evetlice.** Cene krompirja Din 1-50 do 2-50, solati 0-50 do 1, kislemu zelju 3-50 do 4, paradižnikom 6 do 10, čebuli 2-50 do 4, česnu 10 do 12, zeleni papriki in hrenu 8 do 10, fižolu v stročju 6 do 8 za kg. Glavnati in zeljnati solati 0-50 do 3, bučam 2 do 3, kumarcam 0-50 do 3 za komad. Mleku 2 do 3, smetani 10 do 12, oljčnemu olju 20 do 26, bučnemu olju 18 do 20 za liter, maslu 36 do 40, medu 30 do 35 za 1 kg. — **Sadju:** jabolkom in hruškam 5 do 10, grozdju 7 do 10, marelcem 16, breskvam 18 do 22, ringlotom 4 do 6, slivam 8 do 10 za 1 kg. — **Cvetlicam** 0-25 do 5, z lonci vred 10 do 50 za komad. — **Lončena, lesena in kleparska roba** Din 1 do 80 komad, brezovim metlam 2-25 do 5, lesenim vozičkom 200 do 300 za komad. — **Seno in slama na mariborskem trgu.** V sredo 21. avgusta so kmetje pripeljali 16 voz sena, 6 otave in 6 slame, v soboto 24. avgusta pa 22 voz sena, 7 otave in 10 voz slame na trg. Cene so bile: senu Din 87-50 do 150, otavi 80 do 90, slami pa 45 do 55 za 100 kg. Slami tudi Din 1-75 do 2-25 za snop.

V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš predobri sin, brat, stric in svak, gospod

Matis Poženel

trgovec

dne 29. t. m. po kratkem, mučnem trpljenju, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek, dne 30. avgusta 1928, ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Ižanska cesta 62, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 29. avgusta 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Brez posebnega naznanila. — Mestni pogrebni zavod.

VELETRGOVINA A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

Špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki

na razpislo!

Ursus-mlin Ljubljana

priporoča vse vrste dišav (začimb) za jedila.

Garantirano čista roba.

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

JAVNA SKLADIŠTA d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 33

Vskladiševanje blaga. — Prevažanje pohištva s pohištvenimi vozovi. — Carinsko prosto skladišče. — Spedicija vseh vrst. — Točna in kulantna postrežba.

Naslov za brzojavke: SKLADIŠTA. — Telefon štev. 2366.

izdelovanje oljnatih barv, firneža, lakov in steklarskega kleja. — Zaloge kemičnih in rudniških barv. — Potrošnine za slikarje, pisarje, ličarje in druge, vse v to stroko spadajoče.

Se priporočam

Ivan Jančar

TRGOVINA MIKLOŠIČEVA C. 4

SKLADIŠČE VIDOVDANSKA 14.

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA MERKUR

Ljubljana

Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna

KNJIGOVEZNIKA

Telefon 2382

Oglašajte v „Trgovskem listu“!